GRATIS C. LIBRARY OF CONGRESS SLAVIC READING ROOM WASHINGTON DC 20540

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 231. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 7, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СВОБОДА, ЧЕТВЕР, 7-го ГРУДНЯ 1989 Ч. 231. РІК XCVI

Ліна Костенко прибула до Америки

Ню Йорк (Х.В. Ференцевич). — У суботу, 2-го грудня ц.р., в пополудневих годинах на летовищі ім. Кеннеді, як завжди гамірно та багатолюдно. Коло широких саморозсуваних дверей митного уряду зібралося чимало народу; це ті, що вийшли зустрічати своїх рідних, друзів чи приятелів, що приїжджають або повертаються з-за кордону. Серед них невеличка група з китицею троянд і саморобним,на скору руку плякатом, на якому видніє напис: „Вітаємо Ліну Костенко".

Л. Костенко.

Дізнавшись, що цієї суботи в переїзді до Дітройту на нюйоркському летовищі ім. Кеннеді зупиниться відома поетеса Ліна Костенко, українці вирішили привітати її з приїздом до ЗСА. Вітали свою всім знану землячку та її сина Василя Цвіркунова представники українського громадянства з околиць Ню Йорку: проф. Іван Фізер з дружиною Марією, проф. Михайло Найдан, проф. Олег Федишин з дружиною Іриною, Богдан Робак, Ірина Чабан і пластунки Евстахія Гойдиш, Любомира Пежанська та Анна Алеськевич. Вітала разом з нами гостю з України також проф. Ася Гумецька, яка разом з Л. Костенко та її сином Василем поїхала до місця призначення — Дітройту.

Л. Костенко до ЗСА приїхала на запрошення Мишиґенського університету в Енн Арбор, тобто славістичним департаментом при Центрі російських і східньо европейських студій, що його очолює проф. Роман Шпорлюк, а також і Пенсильвенійським стейтовим університетом.

Л.Костенко, як відомо, українська поетеса, що своєю наполегливістю, працею та талантом здобула собі тривке місце в українській літературі. Серед літературного дорібку є такі видання її поезій: „Проміння землі" (1957), „Вітрила" (1958), „Мандрівки серця" (1961), „Над берегами вічної ріки" (1977), „Неповторність" (1980), „Сад не танучих скульптур" (1987) та історичний роман у віршах „Маруся Чурай" (1979).

Л. Костенко перебуватиме в ЗСА до травня 1990 року.

Пластуни із загону „Червоної Калини" зложили 17,000 дол. на НРУП

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Як інформує старшина Пластового Загону „Червона Калина", цей загін, що складається із куренів сеніорів і старших пластунів, на своїй останній 16-ій вже з черги Великій раді у жовтні цього року постановив дати сьогоднішній Україні моральну і матеріяльну допомогу, бо, як ствердили, „не можуть і не сміють в такий бурхливий для України час залишатися позаду". На апель до всіх членів отамана загону пл. сен. Володимира Воловодюка і канцлера пл. сен. Богдана Кузишина, який пішов письмовою дорогою, сеніори і старші пластуни скоро та щедро відгукнулися. Досі зібрано вже 17,000 долярів, а пожертви ще напливають. Гроші призначені на закуплення електронічних приладів до комунікаціїў і публікації, компюторів, звукозаписувачів, копіювальних машин тощо переслані на конто „Руху" у „Самопомочі", згідно із закликом в „Свободі" з 28-го вересня ц.р.

Своєю великою пожертвою пластуни із загону „Червона Калина" вже не вперше показали наявно своє зрозуміння служби Україні. Пластовий Загін „Червона Калина" був заснований ще у 1925 році в Стрию із членів 5-го куреня юнаків ім. Князя Осьмомисла. Спершу його членами були всі у старшопластунському віці, відтак ці самі члени створили курінь сеніорів. Із рядів „Червоної Калини" вийшли такі відомі постаті як Степан Бандера, Олекса Гасин, Олександер Бандера, Богдан Чехут, Ярослав Рак, Ярослав Падох, а в реєстрі загону десятки імен цих членів, що загинули в концентраційних таборах, у тюрмах чи у партизанських загонах як рядові ОУН і УПА. Цей загін перебрав також традицію 2-ої сотні УСС ім. Червоної Калини, яку передав отаман УСС д-р Никифор Гірняк. З тим пластуни перебрали також організацію щорічних вечорниць „Червоної Калини" з презентацією дебютанток. Щорічно також загін влаштовує дуже успішні спортово-вишкільні табори для пластової молоді.

ВИСТУП Є. СВЕРСТЮКА

Нюарк, Н.Дж. — Тут в п'ятницю, 8-го грудня ц.р., в залі церкви св. Івана Хрестителя, Сенфорд аве., відбудеться виступ письменника, поета, колишнього в'язня совєтських тюрем, члена Української Гельсінкської Спілки, члена Народного Руху України за Перебудову, Євгена Сверстюка на тему „Українська Гельсінкська Спілка в Народному Русі". Це п'ятий із „Вечорів у П'ятницю", темою яких є сучасний стан в Україні, які АГРУ влаштовує для громади. Початок о 7:30 вечора. По програмі вино і закуска. Всі пожертви підуть на лікуваня Ганнусі Сверстюк, внучки письменника.

У СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ВИМАГАЮТЬ ЛІКВІДАЦІЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Східній Берлін. — У столиці Східньої Німеччини і в Ляйпціґу відбулися величезні демонстрації, учасники яких вимагали віддати під суд комуністичних лідерів країни, а також ліквідувати Соціялістичну єдину партію Німеччини, тобто Комуністичну партію — „ганьбу нації", як було написано на одному з транспарантів у Ляйпціґу.

Поліція продовжує нести цілодобово охорону домів, в яких перебуває під домашнім арештом колишній голова Компартії Еріх Гонекер і його найближчі прибічники. Всім їм грозить слідство, суд і, цілком можливо, в'язнична камера.

Як повідомляють пресові аґентства, 19 реґіональних шефів секретної поліції зрезиґнували.

Демонстранти у Східньому Берліні, Ляйпціґу і Ерфурті оточили будинки місцевих управлінь державної безпеки. В Ерфурті працівники державної безпеки забарикадувалися зсередини, побоюючись натовпу, який, здавалося,був готовий розірвати їх. Але вимоги демонстрантів як в Ерфурті, так і в інших містах Східньої Німеччини були цілком мирні — не допустити знищення архівів міністерства державної безпеки. У зв'язку з цим прийнято рішення перервати полети цивільних літаків Східньої Німеччини в Румунію. Нинішній уряд Східньої Німеччини побоюється, що дехто постарається переправити туди секретні архіви, які викривають Гонекера і його керівництво.

У вівторок, 5-го грудня, у Східньому Берліні побував представник канцлера Західньої Німеччини Рудольф Зейтерс. Він зустрівся з головою Ради міністрів Східньої Німеччини Гансом Модровим, якого нині зараховують до східньонімецьких реформістів. Головною темою їх переговорів була запланована візита в Східню Німеччину канцлера Коля. Якщо не станеться нічого несподіваного, канцлер Західньої Німеччини відвідає Східній Берлін 19-го грудня.

Відповідаючи на запитання журналістів перед відлетом з Бонну, чи не дивує його, що у Східньому Берліні нема ще партійного керівництва, Зайтерс сказав, що він „не має наміру розмовляти з партійними чиновниками, а зустрінеться з представниками уряду"

ПАНЕЛЬ З УКРАЇНСЬКОЮ ПРОБЛЕМАТИКОЮ

Нюарк, Н.Дж. — Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ Ню Джерзі, в неділю, 10-го грудня ц.р., влаштовує панель на тему: „Сучасна проблематика України — різні аспекти". З доповідями виступлять: проф. д-р Тарас Гунчак — „Народний рух України", д-р Зенон Матківський — „Охорона здоров'я", Надія Матківська — „Діяспора і Чорнобиль"; ред. Роман Купчинський — „Політична ситуація"; ред. Василь Пасічняк — „Релігійна ситуація"; інж. Богдан Чайківський — „Робітники — нова сила". Модератором панелю є інж. Григор Кузьма. Панель відбудеться в залі під церквою св. Івана Хрестителя, 719 Сенфорд аве. Початок о 3-ій год. по полудні. Перед панелем від 2-ої до 3-ої год. по полудні будуть висвітлені кадри відеозапису із З'їзду НРУ у Києві у вересні ц.р. Д-р Зенон і Надія Матківські повернулися з поїздки до Києва та околиці Чорнобиля в листопаді ц.р. Після панелю товариська гутірка при чаю.

Країни Варшавського Пакту осудили інвазію Чехо-Словаччини

Вацлав Гавел, письменник і драматург та один з провідників опозиційного Громадського форуму, виходить з будівлі після розмов з представниками уряду.

Москва. — Совєтський Союз і його чотири союзники з Варшавського Пакту зробили спільний крок, поламавши з традиціями минулого та осудили свою участь під проводом СССР у військовому здушенні Чехо-Словацької спроби політичної демократизації у 1968 році.

Як подало пресове аґентство ТАСС, на цій зустрічі в Кремлі з провідниками країн Варшавського пакту, де Міхаїл Ґорбачов звітував про вершинну зустріч з президентом Джорджем Бушем, вирішено розпочати розмови з Чехо-Словаччиною про відтягнення совєтського війська з її території. Там же на цій зустрічі в Кремлі вони визнали, що інвазія Чехо-Словаччини в 1968 році була „незаконною" і постановили придержуватися політики взаємного невтручання у внутрішні справи своїх країн. Ця заява була офіційно підписана п'ятьма країнами, які брали участь у тодішній інвазії, а саме: Совєтським Союзом, Східньою Німеччиною, Польщею, Мадярщиною та Болгарією. Совєтський Союз видав ще окрему заяву в якій кається за те, що насильно старався ввести зміни в Чехо-Словаччині. Це перша офіційна заявав СССР про неправильність тієї інвазії.

Судячи з повідомлень пресового аґентства ТАСС та кореспондентів країн східнього бльоку, президент М. Ґорбачов договорився з провідниками країн Східньої Европи, що відтягнення совєтських військ з їхніх країн повинно бути включено в частину загального договору про роззброєння Европи. Не зважаючи на думки опозиції, в таких країнах, як Польща, Чехо-Словаччина та Мадярщина, щоби совєтські війська були негайно відтягнені з їхніх країн, М. Ґорбачов на це не погоджується, бо хоче спершу договоритися про таку саму кількість відтягнення військ Америкою.

Ця зустріч провідників країн Варшавського Пакту була знаменитим віддзеркаленням нового політичного калейдоскопу Східньої Европи. Учасниками її були, почавши від католицького інтелектуала Тадеуша Мазовєцького, польського прем'єр-міністра, до невідступного сталініста Ніколае Чаушеску, що у своїх руках держить абсолютну владу в Румунії. Яким темпом проходять зміни у Східній Европі можна побачити, що коли на останній зустрічі провідників країн Варшавського Пакту минулого липня в Букарешті було сім комуністів, то тепер трьох з ганьбою усунено з уряду,а двох з них змушено поділитися більшістю своєї влади. А ще важливішим є те, що з сімох заступлених країн тільки СССР, Болгаріял та Румунія не зреклися права на монополь Комуністичної партії в правлінні країни.

Аналітики і політичні коментатори твердять, що президент М. Ґорбачов цілево заплянував свою зустріч з провідниками країн Варшавського Пакту в той самий час, як президент Дж. Буш зустрічався зі своїми союзниками з НАТО, щоби перед світом показати, що Варшавський Пакт — це союз рівноправних членілв зі спільною метою взаємної безпеки, а не військовим монолітом під проводом Кремля. М. Ґорбачов, який ще недавно закликав до розв'язання НАТО і Варшавського Пакту, тепер твердить, що ці дві інституції є важливою ґарантією стабільности, які треба зберегти, але значно зменшити їхню мілітарну ролю.

У Видавництві „Смолоскип" появилися програма і статут НРУП

Балтимор, Мд. — Тут у видавництві „Смолоскип" ім. В. Симоненка появилася окремим виданням програма і статут Народного Руху України за Перебудову (НРУП).

Брошура, яка має 40 сторінок, складається з двох частин.

Перша частина — програма (27 стор.) поділяється на такі розділи: преамбула; принципи, цілі, напрямки і способи діяльности; зміст основних напрямків діяльности НРУП (з підрозділами: права людини, права народу; суспільство і держава; економіка; соціяльна справедливість; екологія; національне питання; культура, мова, наука; етика, релігія; охорона здоров'я і спорт); прикінцеві положення.

Друга частина — статут (12 сторінок) поділяється на такі розділи: загальні положення, участь у Народному Русі України за Перебудову, організаційна побудова Народного Руху України за Перебудову (з підрозділами: низова ланка НРУП — осередок, Крайовий Народний Рух, Всеукраїнські збори НРУП), майно, кошти, ревізійні органи, правний статус, символи, антрибутика, прикінцеві положення.

В порозумінні з керівництвом НРУП, В-во „Смолоскип" видає також програму і статут російською мовою і англійською.

Ціна українського видання програми і статуту — 3 дол. Замовлення слід слати на адресу: Smoloskyp, P.O. Box 561, Ellicott City, Md. 21043.

В Торонто відбудеться мистецька виставка „Видимі символи"

Торонто. — В приміщеннях оселі „Київ" в Овквіллі, Онт., відбувається в днях 9-го і 10-го грудня ц.р. виставка і продаж картин двох українських мистців, Петра Шостака і Ольги Корнавич-Томлісон.

П. Шостак добре відомий українській канадській публіці графік і маляр, син українського фармера з Альберти, змалку почав малювати, а від 1968 року став професором мистецтва в університеті у Вікторії. Після 10-ох років на тому пості покинув цю працю і всеціло посвятився творенні мистецьких картин. В 1982 році вийшла книжка його праць п.н. „Коли ночі були довгі", яка була дуже добре прийнята критикою та розійшлася у 5,000 примірниках. В 1984 році появилася друга збірка його праць п.н. „Субота прийшла тільки раз в тижні", за яку він отримав високе відзначення в річній компетиції Американської індустрії друку і графіки. За його осяги в мистецтві він отримав звання почесного артиста Альберти. Мистець постійно має самостійні виставки своїх творів.

О. Корнавич-Томлісон народилася в українській сім'ї в Онтаріо і вже від дитини проявляла мистецькі здібності. Після закінчення мистецьких студій вчила мистецтво у школах Онтаріо і Британської Колюмбії. Мисткиня виставляла і демонструвала літографії каменем в Канаді, Америці і Японії. Виставляла свої твори в різних ґалеріях, а її праці знаходяться в збірках великих канадських корпорацій. В червні ц.р. мисткиня мала самостійну виставку своїх творів в Японії з великим успіхом. Недавно закінчила серію літографій для Канадської Фундації Українських Студій.

Спільну виставку цих двох мистців відкриє генеральний губернатор українського роду Рамон Романишин, а дохід з продажу картин призначений для Центру розвитку культурних програм Канади.

ВСЕГРОМАДСЬКЕ ВІЧЕ

Ню Йорк. — Тут у неділю 10-го грудня ц.р., заходами Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради в приміщенні Наукового Товариства ім. Шевченка відбудеться всегромадське віче з ціллю оформлення всегромадського комітету Народного Фонду Допомоги Україні, який проводитиме збірку і розподіл фондів для допомоги українському народові в його змаганнях до волі і незалежности. На порядку нарад обговорення потреби створення такого всегромадського комітету, його організаційне і статутове оформлення. Початок о год 1:30 по полудні.

Правда про Дем'янів Лаз

Джерзі Ситі, Н.Дж. — 21-го вересня ц.р. в урочищі Дем'янів Лаз, що поблизу Пасічної в околиці Івано-Франківського, розкопано масові поховання людей, які стали жертвами сталінських репресій у 1941 році. Підтверджуються факти, про які українці протягом десятиліть говорили пошепки, озираючись довкола. Тепер про це пишуть газети в Україні.

Група „Меморіял" при НРУП розгорнула нелегку роботу — опитування старших громадян, встановлення дат і місць розстрілів. Найважче було, як розповідає керівник групи Р.О. Круцик, переконати людей, щоб вони перебороли страх. Були записані десятки магнітофонних та відеокасет, обстежено місця, де, як згадують очевидці, розстрілювали, або куди привозили вже мертвих людей. Спільно працювали й слідчі органи і обласній прокуратурі було передано частину зібраних матеріялів.

Під час розкопок були присутні відповідальні працівники прокуратури, члени НРУП, старші громадяни Пасічної, експерт судової медицини, представники Тисменицького райвиконкому.

Дерев'яний хрест з терновим вінком над свіжими могилами.

На поверхні з'являється купа мокрого, напівзотлілого одягу, з якого сипллються людські кістки. Плачуть старі селяни-пасічнянці. Жах і біль в очах присутніх. Зубна щітка, алюмінієва кварта. Їм, напевно, казали, що везтимуть на етап. Кістка ноги стирчить із черевика. Ґудзики. Смерть. Завмерли солдати-сапери. А екскаватор розкопує новий рів. На ковші — одяг, кістки. Відеокамера фіксує повернення до історії.

Сьомий день розкопок. Знайдено останки 212 чоловік. За рештками одягу, взуття можна сказати впевнено: абсолютна більшість жертв — селяни. Дуже багато жінок. Були й інваліди — знайдено вставне око, окуляри з

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

ПРОГРАМА МЕДІКЕР, дія якої мала скінчитися вже 1-го січня, буде покривати астрономічні кошти медичного забезпечення 33 мільйонів старших громадян ще майже півроку. Офіційні чинники повідомили у вівторок, 4-го грудня, що причиною цього є неспроможність скоріше перепрограмувати комп'ютори в державних установах. Спеціялісти підрахували, що за цих півроку держава витратись на медікер наступних 1 біл. дол. Як уже повідомлялось, 23-го листопада Конґрес схвалив анулювання програми, президент Джордж Буш цього документу не підписав, але немає сумніву, що в найближчому часі він його підпише, не зважаючи на протести мільйонів американців похилого віку.

В ПОНЕДІЛОК, 4-ГО ГРУДНЯ, американська влада запропонувала заборону вживати хемікалії ЕВДС при вирощуванні овочів. Аґенція охорони довкілля запропонувала, щоб ці хемікалії були заборонені й цілковито виключені весною 1991 року при вирощуванні 90 відсотків сільськогосподарської продукції, що викличе зріст цін на більшість овочів. Фармери зможуть використовувати ЕВДС при вирощуванні решти 10 відсотків сільськогосподарської продукції, до яких відноситься цибуля, кукурудза, пшениця, цукровий буряк, фіґи, виноград, аспараґус, журавлина, земляні горіхи та миндаль. ЕВДС фунґіциди вживаються, починаючи від 1935 року, а в ЗСА щорічно — 18 міл. фунтів, з яких 75 відсотків на вирощування овочів. Заборона вживання ЕВДС фунґіцидів не відноситься до інших карциноґенних хемікалій, як каптан і хлоротанолін, які використовуватимуть фармери замість забороненого.

АМЕРИКАНЦІ ВИТРАЧАЮТЬ щорічно понад 60 міл. дол. на заборонені ліки, — стверджують економісти. Перше найбільше дослідження економічного ефекту від призвичаєння американського суспільства до наркотиків почалося в 1984 році. Спеціялісти прийшли до висновку, що, враховуючи інфляцію, американці витрачають на наркотики на 10 біл. дол. більше, ніж в 1985 році. Це дослідження також вказує на те, що наркотики стали однією з найбільш прибуткових індустрій Америки поряд з електронікою, автомобілями та виробництвом сталі. Але, наркотики, як індустрія, не приносять країні добробуту і процвітання, навпаки, вони приносять розклад суспільства.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД БЕРЕЗНЯ наступного року в стейті Ню Джерзі увійде у дію новий закон, що ґарантуватиме медичне забезпечення та безкоштовну медичну обслугу для вагітних жінок з низьким річним прибутком. Цей закон був прийнятий з ціллю зменшити смертність новонароджених дітей. Ню Йорк та Коннектикат вже мають подібнін програми. Стейт Ню Джерзі запропонував у своїй новій програмі під назвою Джерзі МОМЗ безкоштовну медичну обслугу вагітним жінкам, які мають річний прибуток чотиричленної сім'ї біля 30,000 дол. Губернатор Томас Кейн сказав, що ця програма не тільки зменшить смертність новонароджених, яка є на сьогоднішній день — 9 випадків на 1,000 дітей, але також заощадить щорічно стейтові 1.9 міл. дол. Т. Кейн підкреслив, що така висока смертність новонароджених в одному з найбагатших стейтів Америки є шокуюча.

У СВІТІ

ЧЕХИ В ПРАЗІ ПОНОВИЛИ демонстрації, протестуючи проти зформування нового кабінету та домагаються його розв'язання. Опозиційні групи уважають, що кабінет не включає достатньої кількости некомуністичних представників, а це в результаті дасть можливість Комуністичній партії відігравати „провідну ролю", не зважаючи на те, що минулого тижня парлямент викреслив з конституції саме таку можливість монополю Комуністичної партії. Цим разом демонстранти у своїх палких промовах ставили конкретні вимоги до уряду, але найбільше обурення було видиме, коли говорилося про те, що уряд таким підступним способом, як найменування саме такого кабінету, хотів знову обдурити народ.

НАПЕРЕДОДНІ ЗУСТРІЧІ президента Джорджа Буша з президентом Міхаїлом Ґорбачовим совєтський військовий персонал у Східній Німеччині затримав на сім годин групу американських військовиків. У цій сутичці на щастя не було жодних поранень серед персоналу обидвох країн. Одначе провадиться слідство, що саме спричинило таку акцію зі сторони совєтських військових чинників у Східній Німеччині. Американські військовики є частиною місії, яка існує в кожній частині окупованій альянтами ще від 1947 року. В цьому випадку вони обсервували інсталяції у Східній Німеччині. Американців після семигодинної затримки звільнено, слідство цього випадку продовжується.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ґорбачов у Папи

Коли Сталін глумливо запитував: „Скільки дивізій має Папа? — він не міг передбачити, що цей його непритомний запит обернеться проти його імперії та здискредитує його пізнішого наступника. В очах Сталіна Папа був безсильним карликом, а Совєтський Союз — всесильною великодержавою. 1-го грудня 1989 року Міхаїл Ґорбачов, президент і генеральний секретар Компартії СССР, задокументував, що Папа є потугою, до якої він, наступник Сталіна, приїхав просити помочі. Приїхав просити Папу Івана Павла II, щоб цей приїхав до СССР і переконав схвильованих тиранським режимом балтійців, українців, вірмен, щоб вони боролися за свої національані права і за свою віру і Церкву згідно з наказами Христа. Це не Папа потребує Ґорбачова, а Ґорбачов потребує Папу. Поїхавши до Ватикану й титулуючи Папу „Святішим Отцем" — Ґорбачов проголосив капітуляцію атеїстичного комунізму, що покорився перед маєстатом наступника святого Петра. До відвідин Ґорбачова у Папи Івана Павла II можна підходити з двох аспектів: 1) як до історичної події, що оце вперше лідер світового комунізму перекреслив проповідувану комуністичну догму про релігію, як „опій народу", і 2) як преважливу подію для Української Католицької Церкви.

Ще які два тижні тому Ґорбачов палко заперечував на двох сторінках „Правди", наче би марксизм загибав у Совєтському Союзі і заповідав його відродження у „людській" одежі. У Римі він говорив про признання громадсько-політичного плюралітету, про національні і людські права, врешті заповів закон, що признає в Совєтському Союзі „свободу совісти" — право визнавців всіх віровизнань свобідно плекати свій релігійний культ. Ґорбачов — першорядний грач, який вміє відповідно до потреби виконувати реторичні „сальто-мортале". Він поїхав і до Больонії, де комуніст є посадником, і вся совєтська преса передала світлину, як оваційно вітали його, Ґорбачова, на летовищі під Римом. Забули додати: совєтський дипломатичний та пропаґандивний апарат в Італії вже подбав про „ентузіязм" італійців. Совєтська преса промовчує теж, що італійські комуністи сьогодні не ті, які наздігнали були втікаючого Беніта Муссоліні й його повісили. Вони визнають систему комунізму із біржею і приватними банками, визнають приватну власність й суперництво у продукції і збуті, визнають партійно-політичний плюралітет і є комуністами тільки з назви, в ім'я родинної традиції. Але, зрештою, як частина „еврокомунізму" італійські комуністи не є силовим чинником і їх не допускають до парляментарної коаліції. Ясно, що всього цього підсовєтські громадяни не знають, і сумнівно теж, чи знають це члени Політбюра. В очах Компартії СССР Ґорбачов набрав нової поваги й авторитету. Цього він і потребував.

Українська й чужинецька преса заповідала, що під час відвідин Ґорбачова у Папи буде леґалізована Українська Католицька Церква. Два дні тому заповідав це шамбелян Іван Дацько з Риму, що передавано через радіостанцію „Сі-Бі-Ес". Офіційного акту леґалізації УКЦеркви не проголошено, але свідомо і пляново в дні відвідин Ґорбачова у Папи проголошено через совєтське радіо і на сторінках газети „Вільна Україна" у Львові згоду на реєстрацію УКЦеркви. Якщо правдою є що у кожній парохії Галичини будуть переводити „плебісцит", чи дана парохія хоче належати до Католицької чи Православної Церкви — то це була би пародія „свободи совісти" і образа для визнавців Української Католицької Церкви, яку скасовано спрепарованим „Собором" у 1946 році. Подібна справа із скасованою і забороненою Українською Автокефальною Православною Церквою. Вона теж домагається леґалізації і для неї теж було би образою ведення „плебісциту", чи українські люди хочуть належати до Російської чи Автокефальної Української Церкви. Хаос у церковно-релігійній ділянці в СССР іде впарі з хаосом економічним та такою непевною загальною ситуацією, яка саме й примусила Ґорбачова шукати допомоги від Папи.

Сталін боявся Української Католицької Церкви, як „націоналістичної" і тому знищив її якраз на „Соборі" 10-го березня 1946 року. Сталін боявся Української Автокефальної Православної Церкви і тому її Митрополита Василя Липківського арештували у 1938 році і вбили його серед невідомих обставин. Обидві наші традиційні Церкви були завжди тісно пов'язані з народом. Українська Євангельська Церква (баптисти) проявила свою силу саме за окупації України большевиками. Живемо у добі мирної революції проти комунізму, який заникає на наших очах. Живемо теж у часі відродження релігійного руху на руїнах атеїзму.

Н. Осока

КОМУНІСТИЧНИЙ ТРОН ХИТАЄТЬСЯ ПІД НАТИСКОМ ШАХТАРІВ

В днях 18-го—19-го листопада тут відбулася конференція робітничих комітетів з участю шахтарських делеґатів Кузбасу, Воркути, Інти, Донбасу, Караґанди, Литви й Латвії. Учасники конференції створили і організаційно оформили громадсько-політичну організацію під назвою Союз трудящих Кузбасу. Фактично це означає, що створилася незалежна профспілка, на зразок польської „Солідарности".

Шахтарі Воркути продовжують страйкувати, протестуючи проти того, що уряд не виконав своїх обіцянок, а натомість заборонив страйки і наклав арешт на банківський рахунок воркутського страйкового комітету, а також на рахунок профспілкових комітетів шахт. У зв'язку з цим тепер гроші надсилаються поштовими переказами на адресу страйкового комітету. На арештованому банківському рахунку вже є близько мільйона карбованців, зібраних гірниками, але банки не видають гроші шахтарям.

Страйковий комітет Печорського вугільного басейну 13-го листопада надіслав телеграму керівникам великої американської профспілкової федерації АФП—КІП з проханням прислати людей, які допомогли б організувати незалежну профспілку. Після чого президент АФЛ—КІП Лейн Киркленд звернувся до совєтського амбасадора у Вашінгтоні Юрія Дубініна з проханням видати візи на поїздку до СССР. При чому Л. Киркленд не приховує свого наміру поділитися зі страйкуючими не лише досвідом, але й типографським устаткуванням, копіювальними машинами і надати грошову допомогу.

У зв'язку з тим, що уряд СССР із 44-ох вимог шахтарів виконав лише 11, страйкарі вимагають, щоб до кінця 1989 року було проведене спільне засідання бюро обкому КПСС, виконкому обласної Ради, обкому комсомолу, президії обласної совєтської профспілки, ради робітничих комітетів Кузбасу. Вони мають намір запросити для участи в спільному засіданні комісію ЦК КПСС, Ради Міністрів СССР і Всесоюзної Централі профспілок.

Під кінець другого дня нарад конференція прийняла рішення надіслати телеграму голові Ради Міністрів СССР, а також до ЦК КПСС та до Верховної Ради СССР. У телеграмі сказано:

„Конференція Союзу трудящих Кузбасу обсудила становище, що склалося у Воркуті і вважає, що арешт рахунку міського страйкового комітету є свавіллям, антигуманним актом, оскільки ці дії безпосередньо заторкують родини шахтарів. Конференція Союзу трудящих Кузбасу закликає уряд СССР зняти арешт з рахунку страйкового комітету міста Воркути і відновити статус комітету...

Якщо уряд не відгукнеться на наше звернення, то трудящі Кузбасу будуть змушені оголосити попереджувальний страйк солідарности через десять днів з дня відправки телеграми. Вся повнота відповідальности за наслідки попереджувального страйку ляже на уряд СССР..."

Телеграму підписали делеґати з Воркути, Інти, Донбасу і Караґанди. Текст цієї телеграми був надрукований 23-го листопада у кемеровській обласній газеті „Кузбасс", там було зазначено, що текст телеграми було прийнято абсолютною більшістю голосів. Проти голосували лише 12 делеґатів.

Міхаїл Ґорбачов опинився перед складним вибором. З одного боку не можна затьмарювати атмосферу двосторонніх відносин, а з другого — вимоги воркутських шахтарів виходять за рамки звичайного економічного страйку, бо серед іншого вимагають ліквідації статті 6 конституції, згідно з якої Компартії СССР надається керівна роля. Шахтарі також вимагають прямих виборів і прийняття конституційної поправки, яка б забороняла займати одночасно посади керівника уряду і секретаря ЦК КПСС.

Голова страйкового комітету Ніколай Тєрьохін у зверненні до американської профспілки пише, що гірники вступили у „смертельну боротьбу зі спільними ворогами робітничої кляси — комуністичними бюрократами і паразитами".

Киркленд має намір відрядити до Кузбасу делеґацію, до якої увійшли: президент міжнародного відділу АФП-КІП, президент профспілки учителів і президент об'єднаної профспілки американських шахтарів. У склад делеґації також включено повністю виконавчий комітет шахтарської профспілки. Окрім заяви на видачу їм візи і дозволу поїздки на Кузбас члени делеґації вимагають, щоб їм було дозволено вільно спілкуватися з совєтськими шахтарями.

Ні для кого не є таємницею, що від АФП-КІП свого часу надійшла велика допомога „Солідарності". А коли американські колеґи побачать, у яких умовах живуть і працюють совєтські шахтарі, то їм тим більше захочеться допомогти їм боротися за свої права.

Як вийде із цього становища совєтський уряд — передбачити важко. Очевидно лише те, що вони сподіваються отримати чималу допомогу від ЗСА, тому не зацікавлені в загострюванні відносин з американськими профспілками. Крім того, не можуть вони не розуміти що в попереджувальному страйку візьмуть участь не лише кузбасівці, але й шахтарі Донбасу та Караґанди.

Тим часом газета „Известия" з 25-го листопада повідомила, що з Москви до Воркути виїхала комісія МВД. Цілком можливо, що готуються репресивні заходи, які покищо не проявилися.

Прощальне слово

Вячеслава Чорновола на перепохованні В. Стуса, О. Тихого та Ю. Литвина

Дорогі люди!

Дорогі сестри і брати у Христі і в українському народі!

Дозвольте від імени соратників Василя, Олекси і Юрія по боротьбі і важких концтабірних буднях, усіх вас, що прийшли віддати останню шану святим великомученикам нашим, від усього нашого народу, що сьогодні „вгору йде, хоч був запертий в льох", звернутися до тих, хто нарешті повернувся на батьківщину, щоб стати часткою багатостраждальної української землі.

Дорогі наші побратими Василю, Юрію й Олексо!

Доля не судила вам яких два-три роки дожити до того часу, коли неохоче, зі скрипом почали розчинятися двері імперських тюрем. Якою радістю і підмогою було б для нас ваше повернення живими і діяльними у поріділі за десятиліття терору наші ряди! Адже ви ніколи не кланялися коньюктурі, всі троє без роздумів стали членами Української Гельсінкської Групи, що в ті роки означало автоматично довгі роки неволі, або й смерть. Ви були провісниками справжньої, а не декоративної перебудови суспільства задовго до того, як про неї заговорили ті, хто гнувся і хилився під імперським батогом.

Та й сьогодні ви були б у найперших лавах борців за ідеали демократії, національного і соціяльного визволення нашого народу, за його державну незалежність і гідне місце в сім'ї народів світу.

Ви були людьми неординарними і високоталановитими. Василева поезія, значну частину якої ми ще повинні вирвати сьогодні із чекістських лабет, ввійде невмирущою часткою в духовну спадщину нашого народу. Але ви мали ще й те, чого так бракувало в ті похмурі роки іншим представникам нашої духовної еліти — непохитної мужности, вміння гордо дивитися в обличчя ворога, непоступатися ідеалами. Тому ваші імена навіки будуть вписані золотими літерами в трагічну історію нашого багатостраждального, але невмирущого народу.

Сьогодні, в дні оновлення і боротьби, коли над нами не тільки майорять наші національні прапори, але й витає ідея відродження державної незалежности, ми разом з вами здобули ще одну, хай трагічну, перемогу. Якщо тіла мільйонів українців лежать на імперських просторах у безіменних могилах, ви повернулися на батьківщину, ляжете в рідну землю на головному кладовищі столиці України і до ваших могил не вичахне народна стежка.

Зараз про вас ще будуть сказані високі і правдиві слова. Я ж на закінчення звернувся до Тебе, Василю, до Тебе, Олексо, до Тебе, Юрку, тими словами, якими колись шістдесятник Іван Драч звернувся до вашого духовного брата Василя Симоненка:

Всі ми прийдем на той світ до тебе, —
Тільки Україна хай не йде
Пухом вам рідна земля, дорогі наші побратими!
Вічна пам'ять вам у своєму роді і своєму народі!

Д-р Осип Кравченюк

ГУРТОЖИТОК ФЮРІХШУЛЄ У МЮНХЕНІ

Влітку 1945 року Мюнхен став центром українських еміґрантів, в тому також студентів. Вони проживали спершу на Ляймі, у колишніх школах при Бошетсрідер — і Блютенбурґштрассе й у будинку при Розенгаймерштрассе 46а, а після ліквідації трьох перших осередків у великому таборі в поблизькому Карльсфельді чи одинцем у самому Мюнхені. Задумуючи використати своє перебування у баварській столиці для продовжування чи початку своїх студій, студенти почали організовуватись, причому першим кроком у цьому напрямі була реєстрація, що нею проводили Дмитро Григорчук і Зиновій Штокалко. Однак, від реєстрації до здійснення мрій про студії була далека дорога. Поминаючи утруднений доступ до високих шкіл, зокрема до німецького университету, дуже важливою для українських студентів була справа приміщення.

У таких обставинах з допомогою їм прийшли українські політв'язні, тоді вже зорганізовані в Ліґу Українських Політичних В'язнів. Вони, наші політв'язні, проживали спершу в готелі „Кройцгоф", а потім перенеслись до колишньої народної школи при Фюріхштрассе 53 на Рамерсдорфі. Незабаром тут примістилась також деяка кількість студентів, хоч перед американськими й німецькими властями цей гуртожиток залишався установою політв'язнів. Його першим старостою був до 1-го листопада 1947 року Михайло Гікавий.

Не місце тут писати докладну історію гуртожитка Фюріхшулє і всіх ділянок життя в ньому. Вистачить сказати, що в семи роках свого існування він відіграв важну ролю в житті нашого студентства. Його порогами перейшли сотні студентів, а коли число його мешканців поповнилося колишніми членами УПА й Дивізії „Галичина", він став дійсним центром усього студентського життя на терені Німеччини. Особливо в початках там розвинула жваву діяльність Студентська Громада, там відбувалися часті доповіді, дискусії, літературні вечори, концерти, принагідні забави тощо. У приміщеннях гуртожитка працювали редакції газети „Українська Трибуна", журналу „Літопис ЛУПВ", студентських видань „Студентські Вісті", „Студент" та інші, там відбували коротко свої виклади УВУ й УВЕШ та довше УТҐІ, який, маючи добре вивінувану ляболаторію, вів повну програму хемії і фармації. У скромній читальні, часто до першого трамваю, студенти підготовлялися до іспитів, писали свої семінарійні праці, а чи перечитували газети й журнали. Не можна не згадати існуючого при гуртожитку спортового товариства УССК з ланками копаного м'яча, відбиванки (чоловіків і жінок), коротко кошиківки, плавання, настільного тенісу, шахів і туристики. Про здоров'я мешканців дбали д-р А. Ґураль, д-р Т. Налуковий і д-р Іван В. Мартинець, а духовна опіка спочивала в руках о. Василя Мельника-Лімниченка, незабутнього „американця", о. Івана Стаха, пізніше єпископа, і нарешті о. Льва Тимкова. Вони відправляли Богослуження в поблизькому костьолі на Рамерсдорфі, а православні ходили до церкви св. Покрови при Дахаверштрассе, де настоятелем був о. Л. Долинський, відтак о. П. Дубицький.

Говорять, що добробут не сприяє доброму співжиттю і спілкуванню серед людей. Добробуту в гуртожитку Фюріхшулє не було й можливо тому його мешканці жили як одна родина, а добрим прикладом цього були спільні святкування Свят-Вечора чи Великоднього сніданку, у яких брали участь також самітні люди з цілого Мюнхену. Минуло вже 40 років від часу заснування цієї замітної установи. Її колишні мешканці роз'їхалися на різні місця поселення, як і застрашаючо багато із них відійшло у засвіти. Усі працювали по своїх фахах, віддавали свої сили й знання українським громадам, а то й дали значний вклад у загальне життя відносних країн.

На протязі усіх цих літ колишні мешканці Фюріхшулє втримували між собою особистий чи кореспонденційний зв'язок, а 1964 року влаштували свій перший з'їзд. Тепер, у спізнене його 25-ліття, вони рішили відбути другу зустріч 15-го—16-го вересня 1990 року на Союзівці. Вона, ця зустріч, подумана однаково для всіх мешканців гуртожитка Фюріхшулє, студентів, політв'знів та інших, пов'язаних з ним у такий чи інший спосіб. Поруч доброї нагоди побачитись по довгих роках і згадати веселі й невеселі моменти з минулого, зустріч уможливить відновлення чи здійснення накресленого ще 1964 року пляну видання хоч би скромної публікації про гуртожиток. Щоб це сталося, нам треба списувати все, що має будь-яке відношення до нього, та віднайти всяку документацію, зокрема газету „Народна Трибуна", студентські видання та інші. А понадусе просимо всіх колишніх фюріхшулівців зазначити на своєму календарі згадану вище дату й конечно прибути на зустріч на Союзівці.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ОДИН МАРАТОНЕЦЬ

В доповненні до новинки в „Свободі" з 10-го листопада ц. р. п. з. „В марантонському бігу брало участь четверо українців" бажаю повідомити, що учасником бігу був також д-р Андрій Михайло Тершаковець, лікар-педіятор при Пенсилвенійському університеті в Філядельфії. Це вже його третя з черги участь в нюйоркському маратоні, де цього року він осягнув мету в часі 3 год. 19 хв. й 35 сек. Цей час був занотований на сторінках газети „Ню Йорк Пост".

Д-р Тершаковець плянує дальше брати участь в Маратоні, щоб ще кращий осяг здобути в майбутньому. Існує можливість, що ще більше українців брало участь в бігу, одначе про них покищо відомостей немає.

Євген Ґіль

Силвер Спрінґ, Мд.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

ЗАКОН

УКРАЇНСЬКОЇ СОВЄТСЬКОЇ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ ПРО МОВИ В УКРАЇНСЬКІЙ ССР

II.

Стаття 9. Організація і контроль за виконання Закону про мови в Українській ССР

Організація виконання Закону Української ССР про мови в Українській ССР покладається на Раду Міністрів Української ССР.

Контроль за виконання цього закону покладається на Ради народних депутатів Української ССР.

II. Мова державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій

Стаття 10. Мова актів органів державної влади та управління

Акти найвищих органів державної влади та управління Української ССР приймаються українською мовою і публікуються українською і російською мовами.

Акти республіканських міністерств і відомств, місцевих органів державної влади та управління Української ССР приймають і публікуються українською мовою, а в разі необхідности — публікуються і іншою національною мовою.

Написи на печатках, штампах, штемпелях, офіційних блянках державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій в Українській ССР виконуються українською мовою або українською і російською мовами.

Стаття 11. Мова роботи діловодства і документації

В Українській ССР мовою роботи, діловодства і документації, а також взаємовідносини державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій є українська мова.

У випадках, передбачених в частині другій статті 3 цього закону, мовою роботи, діловодства і документації поряд з українською мовою може бути і національна мова більшости населення тієї чи іншої місцевости, а у випадках, передбачених у частині третій цієї ж статті, — мова, прийнятна для населення даної місцевости.

Стаття 12. Мова взаємовідносин республіканських і місцевих органів з союзними органами та органами інших республік

Мовою взаємовідносин республіканських і місцевих державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій з союзними органами є російська мова.

Мовою взаємовідносин зазначених органів, підприємств, установ і організацій з органами, підприємствами, установами і організаціями інших союзних республік є російська мова або мова, прийнята для сторін.

Стаття 13. Мова технічної і проєктної документації

Технічна і проєктна документація в Українській ССР виготовляється українською або російською мовою.

Стаття 14. Мова документів, які посвідчують статус громадянина Української ССР

Офіційні документи, які посвідчують статус громадянина, — паспорт, трудова книжка, документи про освіту, свідоцтво про народження, про одруження, а також документи про смерть особи виконуються українською і російською мовами.

Стаття 15. Мова з'їздів, конференцій та інших форумів

Мовою з'їздів, сесій, конференцій, пленумів, засідань зборів, нарад, інших зібрань державних, партійних, громадських органів, підприємств, установ і організацій в Українській ССР є українська мова.

У випадках, передбачених в частині другій статті 3 цього закону, мовою сесій, конференцій, пленумів, засідань, зборів, нарад, інших зібрань органів і організацій поряд з українською мовою може бути і національна мова більшости населення тієї чи іншої місцевости, а у випадках, передбачених в частині третій цієї ж статті, — мова, прийнятна для населення даної місцевости.

Мовою міжреспубліканських всесоюзних та міжнародних форумів, що відбуваються на території Української ССР, є мова, визначена учасниками форуму.

Учасникам місцевих, республіканських, міжреспубліканських, всесоюзних з'їздів, конференцій, нарад, інших зібрань органів і організацій ґарантується право вибору мови виступу із забезпеченням перекладу на мову роботи відповідного форуму.

Стаття 16. Мова документів про вибори народних депутатів

Документація про вибори народних депутатів місцевих, республіканських і союзних органів державної влади оформляється українською мовою.

Документація про вибори народних депутатів СССР подається до Центральної виборчої комісії російською мовою.

Виборчі бюлетені друкуються українською мовою або іншою мовою, прийнятою в діловодстві відповідної Ради народних депутатів.

Стаття 17. Мова у сфері обслуговування

В Українській ССР у всіх сферах обслуговування громадян вживається українська або інша мова, прийнятна для сторін.

Стаття 18. Мова судочинства

Судочинство в Українській ССР здійснюється українською мовою.

У випадках передбачених в частині другій статті 3 цього закону, судочинство може здійснюватись національною мовою більшости населення тієї чи іншої місцевості, а у випадках, передбачених в частині третій цієї ж статті, — мовою, прийнятною для населення даної місцевости.

При розгляді в судах кримінальних і цивільних справ особам, які беруть участь у справі і не володіють мовою судочинства, забезпечується право ознайомлення з матеріялами справи, участь у судових діях через перекладача, право виступати в суді рідною мовою.

Закінчення буде.

Вони полягли, щоб жити у віках...

Щороку під патронатом відділу Конгресу Українців Канади в Торонто українські ветеранські організації разом з Канадсько-українським Легіоном ч. 360 в листопаді віддають честь і шану тим,що в боротьбі за національну і людську гідність віддали своє життя.

Цього року в неділю, 12 листопада в Українському парку на вул. Скарлетт біля 500 осіб зібралися у пополудневих годинах коло пам'ятника поляглим українським воїнам, що боролися в рядах канадської армії „за нашу і вашу свободу".

Листопадовими „маками" і стьожками члени жіночих організацій Конгресу Українок Канади прикрашували учасників. Збіркою і парадою ветеранів канадських і українських формацій кадетів по військовому керував та проводив цілою програмою Андрій Савич. Парадний похід з хрестом, церковними хоругвами, організаційними і національними прапорами (яких було 15), вінками, кадетами у „повному виряді", ветерани Канадсько-Українського Легіону ч. 360, Українських Січових Стрільців, вояків УНР, Карпатських Січовиків, 1-ої Дивізії УНА і УПА зупинився біля пам'ятника. Салют паради прийняв майор канадської армії д-р Франко Мартинюк в товаристві численних представників українських організацій на чолі з президентом СКВУ мгром Ю. Шимком і головою відділу КУК інж. Я. Соколиком, Д. Шумуком, Й. Терелею, д-ром О. Сокольським і інш.

Соборну Панахиду відправили: митр. прот. П. Бублик, о. В. Шараневич, о. Т. Лозинський і о. Г. Онуфрів при співі чоловічого хору „Обнова" під дириґентурою інж. П. Бубели, який під час складання вінків відспівав дуже гарно дві пісні: „Коли ви вмирали" і „У дві пари, несуть мари". По Панахиді з коротким словом виступив голова відділу КУК інж. Я. Соколик, вказавши на заслуги тих, що життя своє віддали за Україну і Канаду. Майор д-р Ф. Мартинюк у своєму апелі, ствердивши великий вклад українців в канадські збройні сили, які пліч-о-пліч боролися за мир і справедливість Канади і України. Він рівно ж згадав про відвідини України, могили Т. Шевченка в Каневі та про події, які тепер там відбуваються.

Хвилиною мовчанки, презентацією зброї і салютом сурмача та „Вічною пам'яттю" співом хору „Обнова" віддано належну пошану тим, що життя своє віддали за Канаду і Україну у різних арміях, в різні часи і країнах. Вінки біля пам'ятника зложили від: Канадсько-Українського Леґіону ч. 360, КУК-СКВУ, Провінційна Рада КУК, Конгрес Українок Канади — відділ Торонто, Клюб професіоналістів, 1-ша Дивізія УНА, Стрілецька громада, Айр кадети і Роял Канадіян Ліґ. Спонтанним співом в супроводі хору, канадського і українського національних гимнів закінчено програму пошани поляглим.

Виконавцям програми і всім численним учасникам, що не зважаючи на холодну погоду, так чисельно зібралися, подякував А. Савич. Шкода, що в Панахиді не взяли організовану участь молодіжні організації.

В. Д.

ПЛАСТУНИ БАФФАЛО ВІДЗНАЧИЛИ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

Неділя, 29-го жовтня ц. р., залишиться довго у пам'яті тих, які так численно прибули на пл. оселю Новий Сокіл, щоби спільно з пл. молоддю святочним апелем вшанувати великі роковини Листопадового Чину.

Вимріяна, золота осіння днина... Щедре проміння сонця своїм теплом голубить довкілля, чутливо обнімаючи пестить смерековий ліс й поляни. Вузенькі стежки присипані густо-густо спадаючим з дерев листям, ліс горить багряними красками, виділяючи тепло з п'янким ароматом стиглої осені.

На розкішну поляну юначок — місце апелю, прибуло багато людей, пластуни в пл. одностроях з курінним прапором, їхні батьки й родини. Очі всіх були спрямовані на портрет святця української страдальницької церкви та його народу, Великого Митрополита Андрея Шептицького, та зворушливу символічну стрілецьку могилу з березовим хрестом з вояцьким шоломом, вкритою гілками смереки та свіжої зеленої калини.

Бунчужний апелю зв'язковий, ст. пл. Мирон Депутат, звітом до станичного пл. сен. Ярослава Пришляка відкрив святочну програму. Пластовим „Отче Наш" та пл. гимном на щоглу піднесено синьо-жовтий національний прапор України. Юн. Христина Пашковська та юн. Степан Гаврилюк запалили велику ватру. Хвилинною мовчанкою вшановано пам'ять тих, що згинули в боротьбі за незалежність і волю України. В горіючу ватру юнацтво кидало китиці червоної калини.

Святочне слово про значення І-го Листопада виголосив Осередковий УСП, ст. пл. Андрій Дмитріюк. Ст. пл. Мирон Депутат виступив із промовою, присв'яченою 45-річчю смерти найбільшого Добродія Пласту Митрополита Шептицького. Співом усіх присутніх при акомпаніяменті ґітари ст. пл. Мирона Депутата радісно гомоніла стрілецька пісня „Гей у лузі червона калина похилилася". Опісля слідували деклямації у виконанні пл. молоді, які перепліталиcь стрілецькими піснями. „Думу про Тютюнника" виконали брати Мирон і Юрій Депутати, а гурток молоденьких юнаків проспівав упівську пісню „Світить місяць" зі сольовим заспівом юн. Андрея Депутата. Присутні нагородили його грімкими оплесками за милозвучний голос.

З признанням для ст. пл. Мар'янки Якубовської, яка з великим чуттям на пам'ять продеклямувала вірш Володимира Фіцаловича „Листопадовий Зрив". За гарне виконання, Мар'янка втішалась грімкими оплесками.

В кінцевій точці програми, бунчужний покликав до заключного слова станичного, який нав'язав до слів „Свободи" ч:186 „Яка краса відродження — Країни"... Справді!.. говорив станичний — події національно-духового зрушення, які проходять тепер у нашій Батьківщині, стинають і морозять кров у наших жилах. Синьо-жовтий прапор Чину Листопада, який замаяв на ратуші галицької столиці Львова, сьогодні тисячами мають у столиці України — Києві, вони підносяться по всій рідній землі.

Скріпім наші пластові ряди, проженім збайдужіння у цілій великій пластовій родині. Сьогоднішню нашу присутність святочних відзначувань Листопада, збагачує молода людина щойно прибула з рідного Львова, яка є живим свідком великих геройських подій.

По тих словах, з привітом від рідної землі та від Народного Руху України за Перебудову виступив гість з України, Він сказав: „Мені тяжко говорити, бо я є дуже зворушений тим що бачу. Пластовою молоддю, гарними виступами, багатством цього „рідного" кутка де кується характер, плекається рідна мова. Об'єднуймось у своїх товариствах і організаціях, працюймо для моральної та матеріяльної підтримки національно-визвольної боротьби нашої України!"

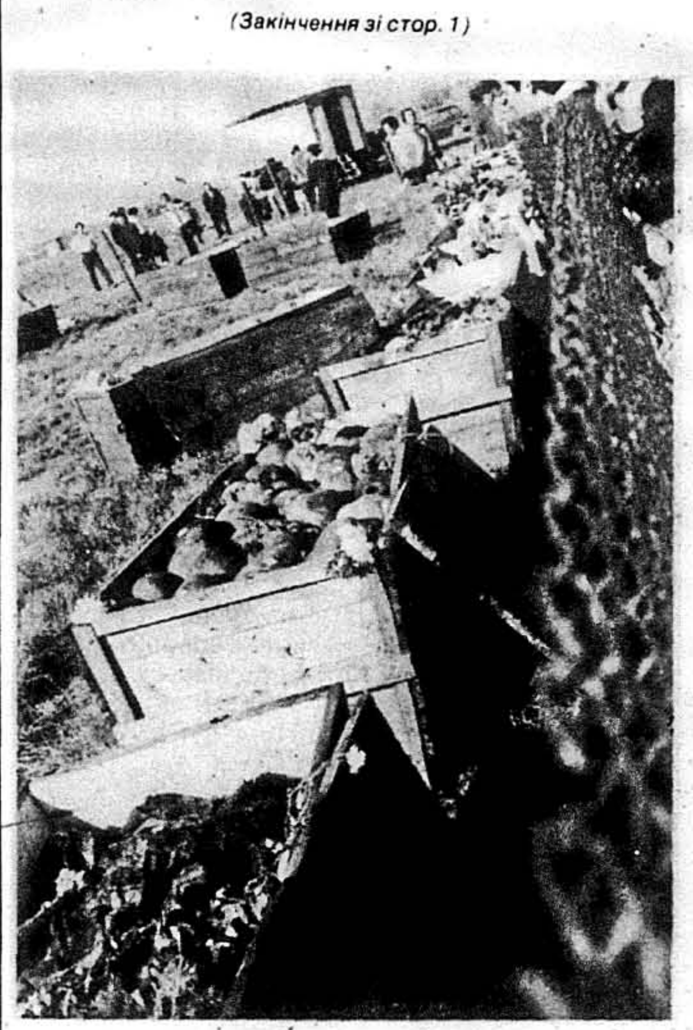
Святочний апель закінчено відспіванням Українського національного гимну.

Члени Пластприяту — Ксеня Депутат з чоловіком Зеноном та Оксана Салдит гостили присутніх чаєм, кавою, солодким та іншими лакоминками, за що їм належиться щира подяка.

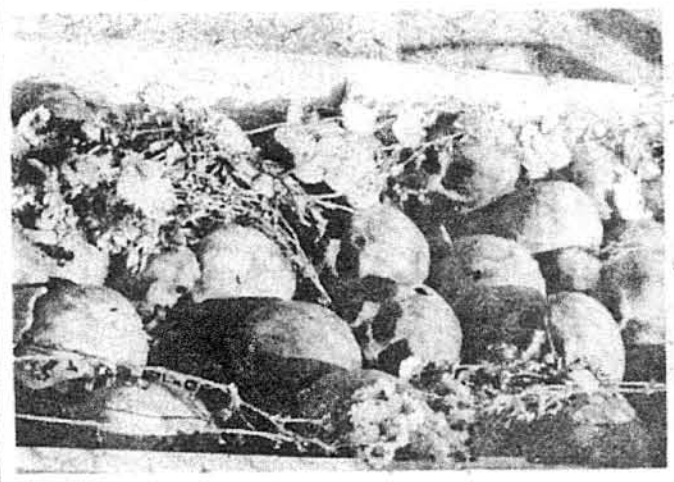
Братчик Славко

Правда...

(Закінчення зі стор. 1)

Труни з останками жертв сталінського терору.

Черепи з дірами від куль.

темно-зеленими скельцями, що їх носили сліпі. Розум відмовляється сприймати цю жахливу картину. А розкопана покищо тільки одна могила.

Були знайдені документи, витяги з вироків засуджених на 10 років ув'язнення: Антоняк С., Бойків В., Мишковський С. та інші замість концтабору потрапили у лісову могилу в Дем'яновім Лазу.

ЯКЩО ЙДЕТЕ НА ЕМЕРИТУРУ, КУПІТЬ СОБІ БАНДУРУ

Це є порада для старших осіб „наймолодшого" в діяспорі бандуриста, якому сповнилося 96 років з гаком, сеньйора Мирона Сурмача з Ню Йорку. Якщо не помиляюсь, ім'я Сурмача сьогодні знане майже кожному українцеві на всіх континентах.

Для нас тут, у Ню Йорку, Мирон Сурмач відомий не тільки сеньйорам, але й дітям, які цілими клясами відвідують його „медову фарму", розташовану недалеко від Ню Йорку, де він проживає. Його фарму масово відвідують американці, які влаштовують для своєї дітвори спеціяльні прогулянки. Це, звичайно, є добра нагода для М. Сурмача поговорити не тільки про мед, але й про своє походження, яким він гордиться. При кожній нагоді він усім грає на бандурі, розповідає про наш історичний інструмент і тим самим чарує ще більше своїх цікавих відвідувачів. Не один раз його „Сурмачівку" відвідували телевізійні станції і все це передавали для глядачів у Ню Джерзі і околицях Ню Йорку.

Якщо відвідують організовано цілі кляси українських дітей, він грає їм на бандурі, а тим, хто вгадає мелодію, дарує мед і яблука зі свого великого городу.

На бандурі почав вчитись грати, коли йому сповнилося 86 років. Це було кілька років після того, як він став вдівцем. Хоч мав дуже багато роботи в городі і з бджолами, а також пташками, кріликами, шукав іншого заняття, бо казав мені, що хоч би що він не робив, завжди щось бракувало йому до повного задоволення.

Прийшов М. Сурмач до Школи Кобзарського Мистецтва, розговорився зі мною, питав багато про нашу школу, а головно про те, чи маємо відповідних вчителів, які могли б давати йому лекції гри на бандурі. Видно було відразу, що мав бажання вчитися грати на бандурі. Коли я запитав, чи дасть собі раду з нотами, він серйозно подивився на мене і сказав: „Ви мені призначіть вчителя, а решту залишіть для мене". Подумав я тоді: „Це справді буде унікальний бандурист, який увійде до історії кобзарства".

Мирон Сурмач опанував бандуру набагато скорше, ніж я передбачав. Він вправляв по кілька годин денно. Не знаю, може тому, що я дав йому молоду гарну бандуристку. Моя вчителька була ним захоплена більше, ніж будь-яким учнем, яких вона досі вчила.

Він грає тепер не тільки для себе, але часто виступає з власним концертом там, де він мешкає, а також для наших сеньйорів. Виступав не раз і на телебаченні.

Кілька років тому, коли ШКМ мала першу в діяспорі виставку кобзарського мистецтва в музеї, М. Сурмач і там понисувався грою на бандурі. Після виступу запевнив слухачів, що за шість років, коли йому стукне сотка, заграє краще, а до мене сказав так: „Радію, пане Чорний, що маєте надію зробити з мене бандуриста. Не знаю, де буду виступати — на залі, чи десь у лісі під дубом? Думаю, що як піду на другий світ, то вже не буду сидіти десь там ззаду і заглядати як інші грають. Там і я заграю бодай одну українську пісню. Все ж таки там мусить бути хтось такий, що оцінить наш історичний інструмент і може посадить мене десь наперед".

Крамниця „Сурма" існує на українському „Давнтавні" в Ню Йорку вже 71 рік. Три рази Сурма міняла місце. Аж у 1943 році крамниця примістилась на Сьомій вулиці, майже напроти церкви св. Юра при вулиці Тараса Шевченка.

В розмові з Сурмачем довідався я, що він приїхав до Америки молодим хлопцем, маючи 15 років. Як і для всіх нас, початки були „не з медом". Довелось йому працювати в шахтах Пенсильванії, але недовго, бо вже за кілька років переїхав до Ню Йорку і почав продавати книжки, мандруючи від хати до хати, заробляючи на кожній ... одного цента.

В 1918 році він відкрив крамницю з різноманітними товарами, але з фронту крамниці далі продавав книжки. Його цікавили українські традиції, музика і тому він вже тоді прислужився українській культурі.

За останніх 50 років „Сурма" продала сто тисяч весільних платівок. Це був не абиякий вклад у скарбницю української традиційної музичної культури. Нарешті все це він передав на збереження до головної бібліотеки у Вашінґтоні.

Видав грубезну книжку про свої початки і успіхи. Сьогодні кожний в „Сурмі" знайде щось до свого смаку. На почесному місці видніє бандура, а біля неї чудова ліра, є різного роду книжки, ноти, платівки, касетки, різьба, кераміка і мистецькі речі дочки Слави, які здобули високу оцінку серед американців, вишивки, а таки найбільше правдивих писанок і різьблених.

Річ ясна, що велику частину „Сурми" займають полиці з різного роду медовими виробами і мед у різних формах. Мед і сира ярина, каже він, є запорукою довгого життя.

Хоч Мирон Сурмач живе досить далеко від Ню Йорку, щонайменше два рази на тиждень, у вівторок і неділю, допомагає синові. Завжди задоволений, усміхнений, привітний до кожного, хто зайде до крамниці.

Його порада для всіх: „Їжте багато меду, ніколи не спішіться, а як підете на емеритуру, обов'язково купіть собі бандуру".

Микола Чорний

Філателія

В днях 6-7-8-го жовтня відбулась в Чикаго Філітелістична вистава „Українпекс" зорганізована Українським Товариством Філітелістів та Нумізматиків. Це вже п'та філателістична виставка ц. р. в Чикаґо.

Т-во українських філателістів заіснувало в ЗСА ще в 1951 р., переходило різні етапи своєї діяльності. З приходом нових, молодших любителів української філателії товариство розрослося. Для кращого ознайомлення з українською філателією появляється двомовний журнал. Провід товариства співпрацює з іншими філателістичними товариствами. В Чикаго маємо досить багато філателістів, зараз завдяки ініціятиві голови т-ва в Чикаго Петра Беленя, Богдана Паука і Василя Мудрого вистава в Чикаго була не тільки гарно й естетично зорганізована, але зґуртувала зацікавлених колекціонерів не тільки з Америки, але й Канади, як також філателістів поляків і литовців. Вистава пройшла з великим успіхом.

Будучи на американських філателістичних виставах подивляв я багатство виставленого матеріялу. Не дивно, бо ж філателісти акумулювали свої збірки роками, доповняли їх і зберігали. Оглядаючи виставу „Українпекс", яка проходила в елеґантній залі Культурного Осередку, треба було подивляти деякі збірки з української філателії, бо доїхали вони аж до Америки й Канади через бурхливі воєнні роки. З великим признанням треба подивляти ті вартісні — філателістичні збірки, які документують, хоч і коротко тривалу самостійність України. Виставляли свої збірки не тільки філателісти Америки, але й Канади.

Були виставлені й тематичні збірки такі, як Тарас Шевченко, Григорій Сковорода, 1000-річчя Хрищення Русі-України, Карпатська Україна — всі вони гарно описані. Крім філателії була також заступлена нумізматика в основному з релігійною тематикою: Патріярх кард. Йосиф Сліпий — др Роман Смик, який одержав золоту медалю, а Іван Передирій з Онтаріо, Канада, одержав дві золоті медалі за свої збірки „1000-річчя Християнства в Україні". На мою думку, жюрі, до складу якого увійшли д-р М. Каменскі з Канади, д-р Д. Мазепа з Іллиной і П. Лярсен мали не легке завдання оцінити виставлений матеріял, бо хоч не було його дуже багато, зате був надзвичайно багатий.

Дуже активний член Управи Б. Паук одержав золоту медалю і найвижче відзначення за гарно опрацьовану збірку „Білорусь 1915-1923". Майже кожна збірка одержала якесь відзначення, а це є доказом, що виставлений матеріял був добрий і цікавий. Президентське відзначення за працю на філателістичному полі заслужено одержав Б. Паук і Українське Філятелістичне Т-во в Києві. Д-р Р. Смик і д-р І. Кузич одержали відзначення уфундоване знаним філателістом Евгеном Котиком за найкращі публікації з української філателії. Відзначення Чикаґського Філ. Відділу одержали д-р Р. Смик і В. Мудрий. Гості з Канади отримали також ряд відзначень — Василь Паліенко отримав золоте відзначення за передруки російських марок тризубом п. нз. „Поділля". Осип Коkіль одержав декілька відзначень за свої виставлені матеріяли.

Виставу відвідали учні місцевої школи українознавства, деякі виявляли зацікавлення філателією.

Вистава мала три різні почтові печатки з українською тематикою: печатку, присвячену 175 річчю уродин Тараса Шевченка; визначному скульпторові й маляреві — Олександрові Архипенкові й композиторові-бандуристові Григорієві Китастому.

Філателістичне т-во видало коверти, на яких, нажаль, не було місця на адресу.

Орест Корчак-Городиський

Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку

запрошує Членів й Українське Громадянство на

ДОПОВІДЬ

на тему

ДРАМАТУРГІЯ ГРИГОРА МЕРІЯМА-ЛУЖНИЦЬКОГО

яку виголосить

д-р Леонід Рудницький

що відбудеться

у суботу, 16-го грудня 1989 р. о год. 5-ій вечора в домі НТШ, при 63 Четверта авеню **в Ню Йорку** між 9 і 10 вулицями

УВАГА! УВАГА!

Пластова Станиця в Нюарку

Президія Загальних Зборів Пластової Станиці в Нюарку

повідомляє всіх пластунів сеніорів і старших пластунів, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ

перша частина яких відбулася 16-го листопада ц. р., продовжуватиметься

в середу, 13-го грудня 1989 р. о год. 7:30 веч. в Пластовій Домівці.

На зборах відбудуться **ПЕРЕВИБОРИ НОВОЇ СТАНИЧНОЇ СТАРШИНИ** і обговорення різних важливих і критичних справ.

Участь усіх сеніорів і старших пластунів обов'язкова.

СКОБ!

ПРЕЗИДІЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ СТАНИЦІ

Для оформлення всегромадського комітету **НАРОДНОГО ФОНДУ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ,** який проводитиме збірку і розподіл фондів для допомоги українському народові в його змаганнях до волі і незалежности

— відбудеться —

ВСЕГРОМАДСЬКЕ ВІЧЕ

в неділю, 10-го грудня 1989 року о год. 1:30 по полудні

в приміщенні

Наукового Товариства ім. Шевченка

63 Fourth Ave. (9th & 10th Sts.). New York, N.Y. 10003

НА ПОРЯДКУ НАРАД

обговорення потреби створення такого всегромадського комітету, його оформлення організаційне і статутове

Запрошуємо до участи в цьому вічу представників установ та організацій та охочих до співпраці діячів української громади.

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

Маємо ще на складі деякий запас книжки

ЕПІКТЕТ: ЕНХЕЙРИДІОН і ФРАҐМЕНТИ

Переклад: **Омелян Омецінський**

Видавництво Юліяна Середяка, Буенос-Айрес, 1976, з друкарні Доррего, стор. 103.

Ціна 4.00 дол.

Можна набувати в книгарні Свободи.

SVOBODA BOOK STORE

30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

New Jersey residents add 6% sales tax.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього Бога 5-го серпня 1989 р. відійшов від нас

наш Дорогий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

Володимир Ренер

Цією дорогою складаємо щиру подяку Всечеснішому о. Левові Любинському за відслуження похоронних обрядів та прощальні слова над домовиною.

Щира подяка за прощальні промови в похоронному заведенні д-рові Романові Барановському, Миколі Василикові та Чорнобілю від земляків Станиславівщини. Рівнож за прощальні слова на тризні д-рові Олегові Волянському, від хору „Золотий Гомін".

Дякуємо нашій громаді, що так численно провожала Покійного на Вічний Спочинок.

Безмежно вдячні за щиру поміч в часі мого горя д-р О. Р. Морозам, Зені Ковальській і Мелясі Кокорудз.

Щира дяка М. Кокорудз та Барановській, що провели збірку „замість квітів" на такі цілі:

На ФОНД БІЖЕНЦІВ В АВСТРІЇ І ІТАЛІЇ зложили:

по 50 дол. — Емілія Ренер, д-р Микола і Ярослава Крижановські, інж. Т. О. Зазуля;

по 30 дол. — інж. І. М. Зубрицький, інж. Е. О. Яворський, С. П. Олексів;

по 25 дол. — проф. О. З. Гулей, В. Беріска, В. М. Квас, Катерина Терлецька;

по 20 дол. — д-р Р. О. Мороз, д-р Р. С. Барановський, мґр М. Рубич, мґр М. М. Баран, д-р Ю. М. Химинец, Зеня Ковальська, Андрій Лесів, Таня Паш, Дарія Хухра, Марія Стефанишин, Лідія Яців, І. Д. Баран, В. О. Мілян, Стефанія Чорна, Катерина Мисько, Д. А. Слободян;

по 10 дол. — Осипа Кобзар, Меляся Кокорудз, д-р О. Л. Волянський, д-р Б. М. Бабій, інж. Р. Бобяк, М. Р. Палюх, Я. І. Лесів, Евгенія Рубчак, Міра Повх, Михайлина Бігун, Ніля Кравців, В. А. Мерещак, Анна Ковальчук, О. В. Дудинський, І. А. Ринчак, С. Г. Митрифонюк, Д. З. Шпак, Ю. М. Філь, Катерина Турчин, проф. Р. О. Чучкевич, Марія Підлуська, Марія Зубаль, О. К. Климишин;

по 5 дол. — Стефанія Лукомська, Люба Потічна, Антоніна Змій.

На ЦЕРКВУ ПРЕСВЯТОЇ ТРІЙЦІ В КЕРГОНКСОНІ:

по 20 дол. — Андрій Лесів, Д. Д. Стасюк, М. О. Бодлак;

по 15 дол. — Ольга Солук;

по 10 дол. — інж. І. М. Зубрицький, М. Р. Палюх, Катерина Турчин, Ніля Кравців, І. А. Хоманчук, Дарія Витвицька, Ольга Яримович, Дзвінка Чорна-Ґолят, Михайлина Бігун.

На УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ І „НАШЕ ЖИТТЯ":

по 100 дол. — Емілія Ренер;

по 50 дол. — інж. О. О. Бедрій;

по 25 дол. — д-р М. С. Барусевич, Олена Качала, С. М. Ґерус-Мартюк;

по 20 дол. — о. П. А. Любинський.

На ГАРВАРД 100 дол. пожертвував Володимир Коптонюк.

Нехай ласкавий Господь нагородить Вас Всіх земними ласками, а в нашій пам'яті останемось безмежно вдячні за Ваші щирі молитви, поміч та пожертви.

Дружина — ЕМІЛІЯ

Син — АНДРІЙ з дружиною ХРИСТИНОЮ

Посвячення хреста

Здвигнення хреста в Лексінґтоні, Н. Й.

Лексінґтон, Н. Й. — Тут, у понеділок, 30-го жовтня ц. р., відбулося урочисте посвячення хреста в городі Українських Мучеників, на площі Місійного Згромадження св. Андрея. Посвячення відбулося в присутності дев'яти священиків та біля сотні українських прочан. Торжества почалися Молебенем до Божої Матері, у проводі о. мітрата Володимира Андрушкова, пароха української католицької парафії св. о. Миколая, Н. Й. Акту посвячення хреста у городі Українських Мучеників довершив о. декан Теодор Гуманицький.

Після церемоній посвячення площі і хреста відбулося прийняття в мотелі „Карпатія", під час якого головним промовцем був український дисидент, Йосиф Тереля, який в обороні віри та свободи Української Католицької Церкви відбув 23 роки ув'язнення. Темою його доповіді була Церква на Україні й наші обов'язки супроти наших братів і сестер під сучасну пору. Він висловив переконання, що час свободи для нашої Церкви і народу вже близький, та що поневолення вільної думки, навіть серед жорстоких комуністичних обставин, вже неможливе. Нашим завданням буде допомагати нашому народові в осягненні цієї релігійної і національної свободи нашими молитвами та матеріяльними засобами.

Бажанням Місійного Згромадження св. Андрея, як твердить його основник о. Ярослав Свищук, є побудова в майбутньому Марійського Центру, монастиря і музею ікон в честь Божої Матері. Місійне Згромадження, що діє під небесним покровом Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, є того переконання, що тільки Божа Мати Грушівська своїм заступництвом може прискорити свободу нашій Церкві й нашому українському народові, але для цього треба наших ревних молитов.

Виставка Г. Мороза в Міннеаполісі

В Інтернаціональній галереї Дарії Лисої в Міннеаполісі від 5-го листопада відбувається виставка картин відомого українського маляра Георгія Мороза з України.

Георгій Мороз народився в 1937 році в Дніпропетровському в робітничій родині. Здібності до малярства виявив з ранніх років життя, а маючи лише 10 років став учнем малярства у художній школі під наглядом видатного мистця Григорія Латунова. 14-літнім юнаком був прийнятий до Художньої Школи при Інституті Художнього Мистецтва ім. Т. Шевченка в Києві. До цієї школи приймаються учні з особливими художніми талантами. Крім середньошкільних предметів вони також вчаться малярства під наглядом мистців Художнього Інституту. Георгій закінчив інститут у 1956 році, а в 1957 році за рекомендаціями від ректора інституту був прийнятий до Академії Мистецтва ім. Репіна в Ленінграді. Він закінчив академію в 1963 році дипломною картиною „Агроном", мотив до якої взяв з життя дівчини-агронома на Україні.

Мороз тепер проживає в Ленінграді, де має свою студію. Він щорічно відвідує Україну і свою рідну Дніпропетровщину. Він є членом Спілки Художників СССР і вже багато разів виставляв свої твори по містах СССР: Ленінграді, Києві, Полтаві, Москві і інших. За кордоном його твори виставлялися в Японії, Італії, Німеччині, Канаді, Франції, Швайцарії.

Виставка в Міннеаполісі є його першою в ЗСА. Він виставляє 26 творів. Головним мотивом його праць є природа, її краса та кольори чотирьох сезонів. Тут ми бачимо легкі і кольористі пейзажі з України, як також і дещо загадкові і таємничо похмурі картини північної природи.

Тут і потужні вічні будівлі церковних соборів і зимові ляндшафти зі збіднілими селянськими хатами.

В натюрмортах Г. Мороза особливо вирізняються українські мотиви. Наприклад, картини „Соняшники", „Маки", „Бузок", „Калина", „Бандура з калиною" та інші. В працях Г. Мороза відчувається велика сила мистця, його непересічний талант та високий вишкіл і удосконалення, як майстра живописного мистецтва.

а. л.

Г. Мороз: „Собор".

Д. Празник — ще один видатний гість Вінніпеґу

Вінніпезький клюб „Золоті ворота" відомий тим, що в ньому часто бувають видатні гості з політичного та громадського, українського й канадського, світу. У четвер, 19-го жовтня був у ньому наш земляк — парляментарний асистент прем'єра Манітоби Дарен Празник. Гість був цікавий ще й тим, що він, мабуть, наймолодший з усіх, хто досі займав це становище: йому всього 28 років, але він уже відомий адвокат і посол Манітобської леґіслятури з багатої на українців-піонерів підвінніпезької округи Лак дю Бонне.

Д. Празник зразу ж завоював серця присутніх. Він прибув у товаристві іншого відомого земляка — зв'язкового уряду Манітоби до преси національних груп Мар'яна Масняка, м. ін. члена клюбу „Золоті ворота", — і коли привітався з усіми та був представлений М. Масняком, мав справді цікаве слово про актуальні проблеми свого становища та уряду Манітоби, зокрема про справи опіки та здоров'я людей старшого віку. Було в його виступі багато невідомих подробиць, і тому всі слухали з великою увагою. Але найбільше враження зробив посол Д. Празник коротким вступом про себе. Він — з третього українського покоління в Канаді, увібрав своєю молодою й чутливою душею всі просто неймовірні труднощі росту нашої спільноти від піонерства до повного громадського статусу в Канаді і справді зворушив присутніх, коли сказав їм: „У день моєї присяги в адвокатську лаву я був такий зворушений, що ледве міг втримати дрижачою рукою Біблію. Я бачив у тому моменті не тільки мій тяжкий шлях фармерського сина до адвокатського фотелю, але й бачив тих, яким я завдячував той шлях: моїх батьків, моїх діда і бабу та всіх, чиї руки, зусилля і посвята здобули для мене і для сотень таких, як я, синів і внуків піонерів-українців, призниння всієї Канади, правильну оцінку нашої культури й мови, врешті й необмежені можливості та горизонти, до яких можемо прямувати. В тому я вдячний і вам, зібрані члени клюбу й гості, що зберігаєте здобути українського піонерства та розбудовуєте все наше життя далі на добре ім'я всієї нашої спільноти в цій надійній демократичній державі".

У такій глибокій думками мові посла Д. Празника була й уся його доповідь, і коли він скінчив її, дістав не тільки щирі й голосні оплески залі, але викликав зрозуміння, чому його, такого молодого, покликав прем'єр Манітоби Ґ. Філмон, на свого близького дорадника. Гість відповів ще на ряд питань присутніх, випив серед гурта їх чашку кави — і коли від'їхав, бо залишив низку справ, які мали бути поладнані ще таки того ж дня, всі ми з клюбу „Золоті ворота" були повні теплого почування, що маємо в найвищому ешельоні уряду Манітоби такого внука українських піонерів Канади.

А. Курдидик

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Різдвяні картки до українців у війську

Уже третій рік підряд УНСоюз веде акцію висилання різдвяних побажань до українців у війську. Ця акція вдалася і тому повторюємо її і цього року.

Ми знаємо, що українці служать в американських і канадських збройних силах, чи то на базах армії, морської піхоти, летунства, прибережної ґвардії, на бойових кораблях, в амбасадах, а у випадку канадських збройних сил, зберігають мир між ворожими військами на Близькому Сході. Я певний, що наші військовики будуть вдячні за ці побажання, де б вони не знаходилися в світі.

Отже, Український Народний Союз закликає всіх читачів присилати імена і прізвища знаних їм осіб у військовій службі. УНСоюз вишле їм різдвяні побажання, якщо отримає від вас виповнену анкету з нашого оголошення про цю кампанію. Можна також слати безпосередньо дані, а саме, ранґу, ім'я і прізвище та військову адресу до: Fraternal Activities Coordinator, Ukrainian National Association, 30 Montgomery St., 3rd Fl., Jersey City, N.J. 07302.

Андрій Воробець,
координатор братської діяльности

У ПОНЕДІЛОК, 4-ГО ГРУДНЯ Ц.Р., сотні тисяч мешканців східньонімецького міста Ляйпціґ вийшли на вулиці щоби продемонструвати свої бажання про злуку обидвох Німеччин і умертвлення Комуністичної партії. Такі вістки з Ляйпціґу, міста понеділкових багатолюдних демонстрацій, що були промотором спокійного перевороту та змін у Східній Німеччині дає до зрозуміння властям, що народ є лютий на партійних лідерів, за викриті злочини корупції свого колишнього проводу. Тому вони домагаються ліквідації Комуністичної партії навіть після одноразової спільної резиґнації цілого її проводу.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ОФІЦІЙННІ заяви уряду Філіппін, що військове повстання зліквідовано, американська амбасада закликає громадян ЗСА, щоби покидали околиці заворушень, зокрема столицю країни Манілю. До цього рішення значно причинився той факт, що філіппінські повстанці мають під своєю контролею Інтерконтинентальний готель разом з його 1,000 мешканцями, більшість з яких є іноземці. Кружляють також не потверджені чутки, що повстанці відпустять всіх за виїмком американських громадян, тому, що Америка допомагає президентові Коразон Акіно.

Свято книжки

Старанням Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді при співучасті Шкільної Ради Торонто в неділю, 12-го листопада ц. р., в залі інституту св. Володимира, о 3:30 по полудні відбулося Свято книжки.

Вступне слово при відкритті прочитала голова Шкільної Ради Торонто Люба Зараска. Із доповіддю виступила Леся Храплива — секретарка СКВОРИ. Належить підкреслити, що доповідь її була недовга, але дуже змістовна. Вщерть заповнена заля батьків і дітей вислухали її з великою увагою й нагородили рясними оплесками. Потім відбулись виступи учнів наших шкіл. Збірну деклямацію „Бачить — не бачить" виконали учні 1-ої кляси Української Школи ім. Цьопи Паліїв. Вірш Тараса Шевченка „Розрита могила" продеклямувала Мар'яна Тереля, учениця 7-ої кляси. Інсценізацію „Голодне каченятко" виконали учні 2-ої кляси Свято-Миколаївської „Рідної Школи". „Батьківський заповіт" — вірш Р. Братуня виконала Оля Дудак, учениця 5-ої кляси школи св. Йосафата, учні 2-ої кляси цієї ж школи продеклямували „Буквар" за Л. Полтавою, С. Кузьменко і Н. Мриц та проспівали пісню „Як весело минає час". Учні школи ім. Лесі Українки продеклямували: „У Тарасів день" — виконала Славка Капала, учениця 7-ої кляси, „Школярі та бджоли" Олеся Чмелика виконала Таня Брехун — уч. 8-ої кляси, а деклямацію Володимира Самійленка „Умер поет" — Мар'яна Капала, учениця 8-ої кляси. Монтаж „Рідна мова" виконали учні 4-ої кляси школи ім. Патріярха Йосифа Сліпого. Казку „Котик і півник" інсценізували учні „Рідної Школи" Філії УНО. Учні 6-ої і 7-ої кляси „Рідної Школи" ім. Юрія Липи прорецитували „Загадки" Богдана Федчука. Чи не найзамітнішою точкою щодо виконання був виступ учнів школи ім. Юрія Липи, який під акомпаньямент піяністки Марти Барабаш виконав чотири пісні: „Мово рідна", „Любімся", „Ой у лузі" і „Ой видно село". На закінчення програми відбулося нагородження учнів-книголюбів.

За нашими підрахунками в цьому році роздано учням книжок на суму 600 дол. Кошти витрат на ці книжечки покрили: ОПЛДМ — 200 дол., а Шкільна Рада — 400 дол.

Ми радіємо цим успіхом, хоч сумніваємось, чи всі діти, що одержали нагороди, є дійсними книголюбами. Але коли дитина підходить з батьками і простягає руку по книжечку, хочемо вірити, що батьки допоможуть дитині книжечку прочитати, й заохочуть до постійного читання книжечок. У цьому — наша ціль й успіх існування Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Наближаймо наших дітей до подій в Україні, заохочуймо їх читати книжечки, любити Україну й бути гордими свого походження!

І. Боднарчук

ПРОДОВЖЕННЯ ПРОГРАМИ

Бруклин, Н.Й. — 21-ий Відділ СУА повідомляє гостей, що частина програми „Мандрівка по Карпатах" Олени Червоняк, яка з браку часу не відбулася 3-го грудня, відбудеться в неділю, 10-го грудня, в залі під церквою Святого Духа, 162 Північ 5-та вул. Початок о 12:30 по полудні. Вступ вільний.

НЕ ДЕРЕВ'ЯНИЙ, А ДЕРЖАВНИЙ

У редакційній п.з. „Маніфест Ґорбачова" („Свобода", ч. 229-те, 1989) повинно бути: „Коли Комуністична партія вирікається монополю на державний провід"... Як теж треба читати: „Але не мала ніякого впливу на зустрічі з італійським президентом і прем'єром на відвідини у Папи та — особливо не мала значення на нарадах з президентом Бушем". — Ред.

РІЗНЕ

ANNUAL MEETING
Cleveland, Ohio. St. Basil's Lodge 364 will hold their annual meeting, Sunday, December 31, 1989 at 2:00 at the St. Josephats Astrodome (senior citizens room). — U. Wladyka, secretary.

HELP WANTED

ШУКАЄМО ЖІНКУ
до опіки над двома дітьми у віці 18 і 5 місяців, зі знанням української і частинно англійської мов. Мешкання і харч. Платня за домовленням. Телефонувати вечорами по 6-ій годині — **(201) 773-7874**, Clifton, N.J.

POSITION AVAILABLE AS
NANNY/HOUSEKEEPER
with family in Bergen County, N.J.
Prefer woman with knowledge of English and Ukrainian.
Call 1-914-856-6101

УВАГА! УВАГА!

ВИСИЛАЄМО КОРОВИ ДО СССР — без мита з Америки й Канади

W. J. EXPORT-IMPORT, INC.
45 East 7th Street ■ New York, N.Y. 10003
Tel.: (212) 477-6523

Ціни:
КОРОВИ з ГОЛЛЯНДІЇ — раси Гольштайн, 3 місяці тільні, які дають до 7 тисяч літрів молока річно — з доставою на призначену адресу .... **1,395.00 дол.**
КОРОВИ з МАДЯРЩИНИ, 3 місяці тільні, які дають 5 тисяч літрів молока річно, з доставою .... **1,295.00 дол.**

TRADITIONAL UKRAINIAN COOKERY
by Savella Stechishin
(Handling and postage charges included) — $20.00.
New Jersey residents add 6% sales tax

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

Приймається оголошення
СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ
у „Свободі"

Адміністрація „Свободи" запрошує ВШановних Читачів, Установи, Організації, Товариства, Професіоналістів, Купців і все Громадянство передати свої традиційні святочні привіти у збільшеному Різдвяному числі, що зайдуть у найдальші закутини світу.

Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

1 цаль через 1 шпальту	$ 7.00	4 цалі через 2 шпальти	$40.00
1 цаль через 2 шпальти ...	$10.00	5 цалів через 2 шпальти ...	$50.00
2 цалі через 2 шпальти	$20.00	6 цалів через 2 шпальти ...	$60.00
3 цалі через 2 шпальти	$30.00	та в інших розмірах.	

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ —
за новим стилем .... **до 12-го грудня 1989 р.**
за старим стилем .... **до 19-го грудня 1989 р.**

При замовленні, ПРОШУ ЗАЗНАЧУВАТИ НА КОТРІ СВЯТА. Оголошення будуть поміщені в порядку їхнього приходу, в першому числі ті, що скоріше надішлють свої замовлення.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"
30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

Українська будівельна фірма „ЛЬВІВСЬКА АЙСТРА"
виконує всі будівельні роботи, будуємо нові будинки і ремонтуємо старі, цементні роботи, сходи, підлоги, дерево, мармур, вікна, електричні роботи, каналізація, центральне охолодження і малярські роботи.
Оцінка праці безплатна.
Прошу тел. на число (718) 375-2545 — ДМИТРО ШЕЙ

Англійське видання
ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНИ
за редакцією **ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА,**
діючий редактор: **ДАНИЛО ГУЗАР-СТРУК**
1-ий і 2-ий з циклів п'ятьох томів, які мають вийти до 1992 р.

A-F — 119.50 дол. — 968 стор.
G-K — 125.00 дол. — 737 стор.

Альфабетична Енциклопедія України, базована на 25 роках праці, комплетне зревідоване і доповнене видання Енциклопедії Українознавства, вповні ілюстроване кольоровими і чорно-білими фотографіями і численними мапами, першорядний покажчик життя і культури українців в Україні і діяспорі.

Видання University of Toronto Press, накладом Канадського Інституту Українських Студій, Наукового Товариства ім. Шевченка і Канадської Фундації Українських Студій.

Набувати можна у книгарні Свободи.
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Ню Джерзі обов'язує додати до ціни 6% стейтового податку.

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
So. Bound Brook Monument Co.

45 Mountain Avenue, Warren, N.J. 07060
РАЇСА ХЕЙЛИК, власник
(201) 647-7221 ■ (201) 647-3492
ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ І СТАВИМО ПАМ'ЯТНИКИ, МАВЗОЛЕЇ, СТАТУЇ З РІЗНИХ ҐРАНІТІВ, МАРМОРІВ І БРОНЗИ НА ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ СВ. АНДРІЯ В С. БАВНД БРУКУ, Н. ДЖ. ТА ІНШИХ ЦВИНТАРЯХ В ЗСА

ШКІРНІ НЕДУГИ
РАК ШКІРИ
ВЕНЕРИЧНІ ХВОРОБИ
ЗАБІГИ ПРОТИ ВТРАТИ ВОЛОССЯ
ЗАСТРИКИ COLLAGEN
ЛІКУВАННЯ ЗМОРЩОК
JIM BARAL, M.D.
ЛІЦЕНЗІЙОВАНИЙ ДЕРМАТОЛОГ
Центр американської дерматології
(212) 247-1700
210 Central Park South
New York, N.Y.
(bet. B'way & 7th Ave.)
Medicare приймається.
Пацієнтів приймається тільки за домовленням.
Можете знайти нас скоро в NYNEX Yellow Pages.

ARKA Company Department Store
26 First Avenue
New York, N.Y. 10009
Tel.: (212) 473-3550
КУТЯ, МАК, МЕД, ГРИБИ, КАРТКИ, КАЛЕНДАРІ і інше в АРЦІ.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

• FUNERAL DIRECTORS •

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
ЛУЇС НАЙҐРО — директор
Родина ДМИТРИК
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

Richard H. Burnadz
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
FUNERAL HOME
371 Lakeview Avenue
CLIFTON, N.J.
Phone: (201) 772-1880
Funeral Director
Chapels available throughout the Metropolitan Area.